

Az interdiszciplináris (tantárgyközi) megközelítés általános iskolákban történő alkalmazásáról

Összefoglaló

Az interdiszciplináris (vagyis tantárgyközi) megközelítés az általános iskolai oktatásban napjainkban a figyelem középpontjába került. Ebben a megközelítésben a tanárok együttműködnek annak érdekében, hogy hatékonyabb oktatási módszereket találjanak azáltal, hogy egy a tantervben szereplő tantárgy anyagát és a hozzá kapcsolódó tevékenységeket más tantárgyakkal kössék össze. Ennek a tanulmánynak az eredményei azt sugallják, hogy az általános iskolai programokba be kell vezetni az interdiszciplináris megközelítést. A tanulmány felfedi az interdiszciplináris megközelítés általános iskolai órákon való alkalmazásának előnyeit, mert az lehetőséget ad arra, hogy általa a tanulók a különböző tantárgyakat hatékonyabban sajátítsák el, és megfelelő támogatást élvező, kreatív, jobb tanulókká váljanak.

1. Bevezetés

Az interdiszciplináris (vagyis tantárgyközi) megközelítés az egyike azoknak az újonnan kidolgozott megközelítéseknek, amelyek használata manapság már a szakterületek széles körében elterjedt. Jacobs szerint az interdiszciplinaritás "olyan integrációs technika, amelyik több tantárgy metodológiáját és nyelvezetét alkalmazva központi témákat, folyamatokat, problémákat, tapasztalatokat foglal össze". (Jacobs, 1989; Vass, 2000). Az interdiszciplináris kifejezés jelentése az idegen szavak szótára szerint „több tudományt, szakterületet érintő”. Az interdiszciplinaritásban a folyamatos tanulás fenntartása érdekében a tanárok egymás mellé helyeznek vagy összevonnak kettő vagy több tantárgyat azzal a céllal, hogy összekapcsoljanak témákat, tartalmakat és tevékenységeket. Ezáltal a tanárok együttműködnek az oktatási és értékelési folyamat megtervezésében.

Tantervi szinten az iskolai tantárgyak integrálása vagy összekapcsolása az utóbbi években került a figyelem középpontjába, mint egy lehetséges megoldás a tanulás-tanítás folyamatának összefüggőbb, hatékonyabb megközelítésére (Adelman, 1989; Department of Labor, 1991; Cheek, 1992). A technikai oktatáshoz kapcsolódó integráló és multidiszciplináris tantervi megközelítés abban kíván segíteni a diákoknak, hogy megértsék és értékeljék a tantárgyak egymásra épülését és a közöttük levő összefüggéseket (Wicklein & Schell: 1995).

2. Módszer

2.1 A tanulmány célja

A tanulmány célja, hogy bemutassa miként lehet a tantárgyközi megközelítést alkalmazni egy általános iskolai tantárgy tanítása során. E cél érdekében a vizsgálat lefolytatásához a kutatók 4 tantárgyat integrálnak, melyek a következők: Természetismeret, Angol, Rajz és Ének-zene.

2.2 Résztevők

A kutatásban 23 ötödik osztályos tanuló vett részt, közülük 15 lány és 8 fiú. 10 hónapja tanultak angolt az általános iskolában, 10 és 11 év közötti, kezdő szintű tanulókról van szó.

2.3 Folyamatok

A kutatás leíró módszerrel zajlott. Az elvárásoknak megfelelő iskola kiválasztását követően a kutatók engedélyt kértek az iskola igazgatótól és a tanároktól a kutatás elvégzésére, majd kineveztek egy bizottságot és kiválasztottak egy osztályt amit megfelelőnek ítélték a tantárgyközi megközelítés alkalmazása szempontjából. Ezt követően a tanárokkal interjú készült, melyben ők a tanulókról, órákról, tanmenetről adtak információt. Ezután a kutatók úgy döntöttek, hogy összevonják a Természetismeret, Angol, Rajz és Ének-zene tantárgyakat és készítették az összevonáshoz egy táblázatot. Végezetül a kiválasztott szakterületek összevonásra kerültek, így kialakult egy megtanítandó téma.

2.4. A tanórák leírása

A Természetismeret órán a diákok megtanulták, hogyan csoportosíthatók az élőlények – növények és állatok. Beszélgettek az őket körülvevő környezetről és más környezetekről. Tanultak az élelmiszerláncról, és az embereknek a környezetre gyakorolt hatásairól, különféle tanítási módszerek alkalmazásával.

Angol órán a gyerekek megtanulták az állatok, zöldségek és gyümölcsök neveit, párosítás segítségével.

Ének órán tanultak egy angol dalt, az "Old McDonald" címűt, amit eljátszottak furulyán is.

Rajz órán két csoportra osztották a tanulókat. Az egyik csoport állatokat és növényeket rajzolt, a másik csoport levél lenyomatokat készített.

2.5 Osztálytermi megvalósítás

Kedden a Természetismeret órán a tanár a diákok motiválását követően kezdte el az órát. Az óra alatt különböző oktatási technikákat használt, úgy mint kérdezés, rávezetés, ötletelés, majd az óra végén teszt segítségével mérte fel, hogy mit sajátítottak el a tanulók. Kedden az angol órába integrálták a Természetismeret órán tanult "Élőlények és az ő életük" témát: az órán digitális környezetben párosító játékokat játszottak, hogy a tanulók megtanulhassák az élőlényeket. Az óra végén digitális teszt segítségével mértük fel a tudásukat és azt tapasztaltuk, hogy ez a fajta integráció jobb megértést eredményezett. Szerdán rajzórán integráltuk a korábban környezet órán tanult "Élőlények és az ő életük" témát: a tanóra céljának elérése érdekében tanulóközpontú megközelítést alkalmaztunk. Az osztályt két csoportra bontottuk. Az egyik csoport állatok és növények kombinációját rajzolta le, a másik csoport levél lenyomatokat készített, így tanulva meg az élőlényeket kézzel fogható, gyakorlati tevékenységen keresztül. A tanulók furulyáztak, énekeltek a dalt, és még többet tanultak az állatokról.

3. Eredmények, felfedezések

Ebben a fejezetben részletesen bemutatjuk a Természetismeret, Angol, Rajz és Ének-zene tantárgyak integrálásával megvalósult tantárgyközi megközelítést, a tanulók munkájával illusztrálva.

3.1 Természetismeret óra

Ezen az órán a kutatók több dolgot is megfigyeltek. Az óra elején a tanár állatokat, zöldségeket és gyümölcsöket ábrázoló kártyákat hozott be, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a téma iránt és megragadja a figyelmüket. Ezután bevezette a témát és megmutatta az ide vonatkozó képeket a tankönyvben, majd megkérdezte a tanulók véleményét a témáról, így vezetve rá őket a tantárgy céljára. A tanár vizuális eszközök használatával indított és alap információkat szolgáltatott a tantárgyról. Ezt követően két csoportra osztotta a diákokat és megkérte őket hogy csoportosítsák az állatokat és növényeket, ezáltal felfedezéseket tegyenek és megosszák ezeket a másik csoporttal. Az óra alatt a tanulók is tettek fel kérdéseket a diáktársaiknak a témához kapcsolódóan. Ezután egy oktató CD-t néztek „TTNet Meb Vitamin” témában (ez egy oktatóprogram ami a helyi nemzeti alaptantervnek megfelelően készült). Az óra végén a tanár egy rövid tesztben mérte fel mennyit fejlődtek a tanulók a témában.

3.2 Angol óra

Az angol órába integrálták a kutatók az „Élőlények és az ő életük” témát. Ezen az órán párosító tevékenységek segítségével tanították meg az állatokat, zöldségeket, gyümölcsöket. A feladatot a táblán is bemutatták és azt kérték a diákoktól, hogy a képeket párosítsák a rajtuk látható állatok, zöldségek, gyümölcsök neveivel. Miután megkeresték a szavakhoz tartozó képeket, visszajelzést kaptak. A játék végén egy rövid teszt volt, majd házi feladatnak kapták, hogy készítsenek egy posztert állatokról, zöldségekről, gyümölcsökről.

3.3 Ének-zene óra

Az ének órába is integrálták a kutatók az „Élőlények és az ő életük” témát. Az angol „Old McDonald” dalt használták, amelynek megtanításához CD lejátszót használtak, hogy a tanulók lássák az animációt és könnyen megtanulják a dalban szereplő fogalmakat. Végül elénekelték furulya kísérettel a dalt. Mindezek eredményeképpen a diákok megtanulták a dalban szereplő állatokat, az állatok angol neveit az Ének-zene, Természetismeret és Angol órák integrálásával.

3.4 Rajz óra

Az rajz órába ugyancsak integrálták a kutatók az „Élőlények és az ő életük” témát. Két csoportra osztották a tanulókat. Az egyik csoport állatoka és növények kombinációját rajzolta (1. ábra), a másik csoport levél lenyomatokat készített (2. ábra).

4. Következtetések, javaslatok

A globalizáció változó arcának tükrében az oktatásról alkotott felfogásunk is változik. Az új, modern megközelítések és technikák lassan átveszik a klasszikus oktatási minták helyét (Gaur, 2008).

Ebben a tanulmányban az interdiszciplinaritás egy új megközelítését vizsgáltuk. A tantárgyközi oktatásnak megfelelő óraterv készült és ez alapján zajlott a tanítás egy általános iskolában. A gyakorlati megvalósítás során a kutatók összeültek és a Természetismeret tantárgy „Élőlények és az ő életük” témáját összevonták az Angol, Rajz és Ének-zene órákkal annak érdekében, hogy hatásosan és hatékonyan tanítsák meg ezt a témát. A kísérlet végére bebizonyosodott, hogy az interdiszciplináris megközelítés pozitívan hatott a diákok tanulási képességeire. Mivel a tananyag más tananyaggal, témával lett integrálva, egy folyamatos tanulási folyamat zajlott. A kitűzött anyagot elsajátítva a diákok a tudásukat más tantárgyakban is alkalmazták és mindennapi életükben is használták. Ezen felül az tantárgyközi oktatási módszernek köszönhetően a diákok több különböző forrásból származó információval dolgoztak, ezáltal szélesebb körű tájékozottságra tettek szert mintha csak egy könyvet tanulmányoztak volna (Wood, 1997).

Ezen tanulmány eredményeinek tükrében azt javasoljuk, hogy az általános iskolai oktatásba kerüljön bele az interdiszciplináris megközelítés. A tanulmány felfedi az előnyeit annak, hogy az általános iskolai tanárok tantárgyközi megközelítést alkalmaznak az óráikon, ez hozzásegíti őket ahhoz, hogy a tananyagokat, tevékenységeket ennek a módszernek megfelelően készítsék elő, és egy pozitívabb csapatmunkában működjenek együtt más szakterületek tanáraival. Mindez feltehetőleg hozzájárul ahhoz, hogy a diákok az egyes tantárgyakat jobban megértik, és megfelelően támogatott, kreatív, jobb tanulók lesznek.